

Műhely

A Széchényi-gyűjteményhez tartozó dokumentumok azonosítása

SZÓTS Zoltán Oszkár

2010 áprilisában kezdődött meg az Országos Széchényi Könyvtárban a törzsgyűjteménybe 1926 előtt bekerült, elektronikusan feltáratlan dokumentumok autopszián alapuló számítógépes feldolgozásának megszervezése. A feltárás során kiemelt feladatunknak tekintjük többek között a könyvtár törzsgyűjteményébe bekerült fontosabb magángyűjtemények, így mindenekelőtt a Széchényi-féle alapgyűjtemény rekonstruálását. Cikkemben a könyvtáralapító gyűjteményének azonosításával kapcsolatban felmerülő problémákat veszem sorra. A feldolgozandó anyag legnagyobb részét a müncheni szakrendszer szerint rendezett állomány jelenti,¹ ezért elkerülhetetlen, hogy röviden áttekintsük a könyvtári állomány állapotát a szakrendszer bevezetésekor, különös tekintettel a Széchényi-gyűjteményre.

A müncheni szakrendszer bevezetése és a Széchényi-gyűjtemény

A müncheni szakrendszert 1867 és 1875 között vezették be, ez alatt végezték el az állomány teljes feldolgozását először. Az állomány nagyságáról ebben az időben csak becslést álltak rendelkezésre, ugyanis jelentős része nem hogy feldolgozva, de még nyilvántartásba véve sem volt.² A könyvtári állomány nagyságának felmérésére először 1868 őszén került sor a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium utasítására.³ Mátray Gábor könyvtárőr jelentése a könyvtár gyűjteményeiről⁴ az alábbi képet adta:

1. Oklevelek – 5514 db. Ebből feldolgozatlan 4046.
2. Kéziratok – több mint 13 000 db. feldolgozva. Az 1191 db. újabb beszerzés feldolgozatlan.
3. Ösnyomtatványok és ritkaságok – 934 kötet. Rendezve, de katalogizálatlan.
4. Hungarika-könyvtár, azaz a Széchényi-féle törzsgyűjtemény – 58 358 kötet. Feldolgozott, rendezett állapotban, betűrendi cédula-katalógussal és helyrajzi nyilvántartással.
5. Segédkönyvtár, azaz a nem-hungarika könyvek gyűjteménye. Alapját a Széchényi Ferenc-féle soproni könyvtár képezte – 10 667 kötet,

részben feldolgozott. (Betűrendes cédulakatalógus volt, de hiányzott a helyrajzi katalógus.) 200 kötet még feldolgozatlan.

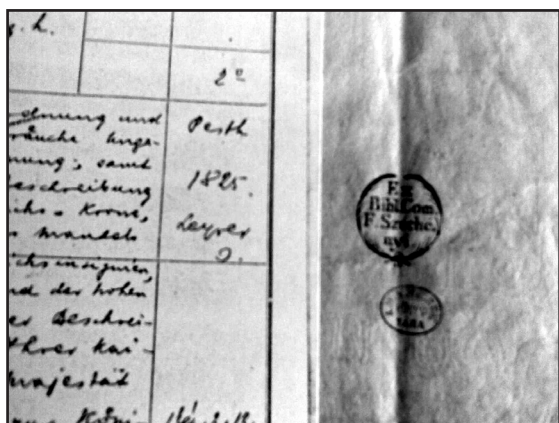
6. Egyéb, még fel nem dolgozott könyvek – 67 970 kötet. Ide tartoztak mindazok a magángyűjtemények, amelyek akár vétel, akár ajándékozás révén a könyvtár birtokába kerültek s egyelőre még megbontatlan egységekben együtt voltak. (*Jankovich Miklós, Horvát István, Illésházy István, Sándor Móric, Kölcsey Ferenc* és mások könyvtárai.)
7. Hírlapok – 3600 kötet. Ebből bekötött 1600, kötetlen 2000. Rendezett, de nem feldolgozott.
8. Térképek – több ezer db.
9. Fa-, réz- és acélmetszetek, könyvmatok és fényképek – sok ezer db.
10. Családi címerek és pecsétnyomók
11. Réztáblák
12. Duplumok – 1000 kötet.

A 8–12. pont alatti gyűjtemények a jelentés készítésekor feldolgozatlanok voltak. A jelentés nem tért ki azokra kibontatlan kötelempéldányokra sem, amelyeknek nagy része nemcsak feldolgozva, de kötve sem volt, így számbavételük ebben a stádiumban nem is lett volna lehetséges.⁵ A müncheni szakrendszer bevezetésekor tehát ilyen mennyiségű rendezetlen állományt dolgoztak fel. „A Széchényi-féle törzsanyagból és a sok kisebb-nagyobb, rendezetlen gyűjteményből álló könyvtár a müncheni szakrendszerben történő feldolgozás révén vált egységes állományú,

korszerűen feltárt és használható gyűjteménnyé.”⁶ Nem sikerült viszont megőriznie az egykor szervesen összefüggő magángyűjtemények különállását. A müncheni szakrendszer szerinti rendezés éppúgy szétszórta az egyes szakosztályokba a Széchényi-féle törzsanyagot, mint a később bekerült nagy magángyűjteményeket, többek között a Horvát-, a Jankovich- vagy az Illésházy-tékát. Az egységes, szakrendben rendezett állomány létrehozásának kivánalma látszott a korban az egyetlen ésszerű megoldásnak: a proveniencia szerinti rendezési elvet maradi-
nak és tudománytalannak ítélték.⁷ Mindez kárára volt a későbbi könyvtár- és művelődéstörténeti kutatásoknak. A korszerű számítógépes feldolgozás azonban lehetővé teszi, hogy az autopsziával történő feltárás folyamán a proveniencia-adatot is szerepeltessük a leírásban.⁸

Széchényi provenienciájának kérdése

A feldolgozás során alapvetően három forrásból lehet megállapítani, hogy a könyv korábban Széchényi Ferenc tulajdonában volt-e: a tulajdonbélyegzőből, az ex librisből vagy egyes esetekben a müncheni katalóguslap bejegyzéséből; ez azonban nem fordul elő tulajdonbélyegző vagy ex libris nélkül.⁹ Sajnos, a tulajdonbélyegző önmagában nem jelent biztos támpontot a proveniencia tisztázásához, mivel olyan könyvekben is előfordul, amelyek a gróf halála után jelentek meg.¹⁰

Széchényi Ferenc tulajdonbélyegzője a müncheni katalógus lappal egy 1825-ös kiadásban

Az eset nem egyedi: a feldolgozás során többször is találkoztunk már ezzel a problémával. Sajnos, nem sikerült egyelőre az ezt a jelenséget magyarázó feltevéseket bizonyítani, így egyelőre tisztázatlan a Széchényi-pecsét múltbeli használata. Abból a tényből viszont, hogy a bélyegző olyan kiadványban is előfordulhat, amely biztosan nem volt Széchényi Ferenc tulajdona, egyenesen következik, hogy 1820 előtt megjelent dokumentumok esetében sem lehetünk biztosak benne, hogy jogszerűen használták elődeink, így ha találkozunk vele, ellenőriznünk kell.

Az első felmerülő kérdés az, hogy a Széchényi Ferenc által kiadott, nyomtatásban megjelent katalógusok használhatóak-e a gyűjtemény azonosítására. Erre a válasz egyértelműen igen. Az első katalógusok a könyvtár átadásával együtt készültek, az utoljára, 1807-ben kiadásra került Supplementum II. pedig tartalmazta az 1803 és 1806 közötti teljes gyarapodást.¹¹ Nem tartalmazza azonban az egyéb helyről beérkező műveket: azokra külön pecsétet használtak „*Ex Museo Hungarico*” felirattal.¹² Megállapíthatjuk tehát, hogy az 1807 előtti kiadású magyar vagy magyar vonatkozású anyagok a legteljesebb biztonsággal beazonosíthatóak a gróf által kiadott katalógusok segítségével.

Az ajándékok 1807 után sem maradtak el, ezeket Miller Jakab Ferdinánd könyvtárőr bevezette a hivatalos ajándéknaplóba.¹³ 1807 és 1814 között hét bejegyzésben szerepel Széchényi Ferenc neve. Ezek összesen ötvenhét tételt tartalmaznak, de nemcsak törzsgyűjteményi anyagokat, nagy részük vélhetően aprónyomtatvány vagy kézirat.¹⁴ Ez a tételszám mindenképpen kevés Széchényi gyarapítási tevékenységét ismerve, ezért az 1814 és 1820 közötti időszak adományait keresve egyéb forrásokban is próbáltunk adományozásra utaló nyomot találni.

Az OSZK irattári anyagát az alapítástól az alapító haláláig átvizsgálva mindössze egyetlen átadási lajstromot találtunk, egy 1814-es „*Accessiones Bibliothecae*” című jegyzéket, amelyben Miller Jakab Ferdinánd aláírásával igazolta, hogy a fenti könyveket Széchényi Ferencről átvette.¹⁵ Az anyag vegyes, ha tipizálási

szempontból nézzük; egyaránt találhatóak benne kéziratok, könyvek és kisebb nyomtatványok. Nyelvileg sem homogén, magyar és külföldi művek egyaránt találhatóak benne. Összességében tehát ez egy fontos, eddig fel nem dolgozott jegyzék, ami mindenképpen ajánlott kontrollra, amennyiben máshol nem találtuk meg a művet. A keresést azonban nehezíti, hogy ez a lajstrom még nincs feldolgozva, és nem alfabetikus. Érdemes lenne feldolgozására a jövőben forrásokat találni, mivel rendszerezése nagyban megkönnyítené használatát.

Átnéztük Miller Jakab Ferdinándnak az OSZK Kézirattárában őrzött levelezését is, amely 1801 és 1819 között összesen hatvankilenc Széchényi Ferenc által írt levelet tartalmaz. Sajnos, ezek között egyik sem tartalmaz ajándéklajstromot, így nem bővítették az azonosítási lehetőségeket.¹⁶

Kevésbé ismert tény, hogy Széchényi Ferenc halála előtt második, Sopronban található könyvtárát is a nemzeti múzeumnak adományozta. Eredetileg ez a családi könyvtára volt, gyűjtési szempontjai nem egyeztek a hungarika-könyvtáréival, ezért nem is állt szándékában a nemzetnek adományozni. Később azonban meggondolta magát, és segédkönyvtárként átadta a gyűjteményt. Minthogy eredetileg nem szánta nyilvánosnak, ezért nyomtatott katalógust sem készített róla, csak egy házi használatú kéziratot.¹⁷ (Ezt a kéziratot, szerzői betűrendes katalógust az OSZK Kézirattára őrzi, esetleges kiadása művelődés- és könyvtártörténeti szempontból is indokolt lenne.¹⁸) A nem magyar vagy nem magyar vonatkozású anyagokat (már amennyiben 1820 előtti kiadásúak) ebben kell tehát keresni, és amennyiben megtaláljuk, ez igazolja, hogy Széchényi Ferencé volt)

Végül szólnunk kell még egy problémáról Széchényi Ferenc gyűjteményei kapcsán. Első igazgatónk, Miller Jakab Ferdinánd meglehetősen szabadon bánt a könyvtár állományával, így Széchényi adományaival is. Vádat sosem emeltek ellene, de valószínűleg csak előrehaladott kora miatt. A botrány 1820–1821-ben robbant ki, s azóta bizonyítást nyert, hogy nemcsak könyveket

tulajdonított el, de a származásukra vonatkozó bizonyítékokat is meg akarta semmisíteni. Ez a Széchényi-gyűjtemény esetén azt jelenti, hogy hol kikaparta a Széchényi-pecsétet, hol leragasztotta saját ex librisével, hol azt írta bele, hogy Spielenberg Pál ügyvéd és lapszerkesztő özvegyétől vette 1814-ben. Lebukásakor sok könyvet visszapecsételt Széchényi pecsétjével, így fordul elő a kettős proveniencia-adat.¹⁹ Hiba volna azonban minden könyvet, amelyben Miller ex libris található, automatikusan Széchényi-kötetnek tekintenünk. A már említett ajándéknapló szerint ő maga is adományozott könyveket a könyvtárnak.²⁰ A megfelelő eljárás az, hogy ezeket a könyveket is behasonlíttjuk a rendelkezésünkre álló segédletekben ugyanúgy, mintha Széchényi-anyaggal lenne dolgunk. Amennyiben megtaláljuk bennük a dokumentumról készült leírást, kettős proveniencia-megjegyzést készítünk, amennyiben nem, csak Millert tüntetjük fel tulajdonosként. Az azonosításhoz használható források áttekintése után térünk rá magára a folyamatra.

A Széchényi-gyűjteményhez tartozó könyvek azonosítása

1. lépés a kiadás dátumának vizsgálata; az 1820-ban vagy 1820 után kiadott mű biztosan tévesen rendelkezik Széchényi-tulajdonbélyegzővel.
 2. lépés a hungarika jelleg megállapítása. Széchényi Ferenc alapvető célja volt az összes magyar vagy magyar vonatkozású anyag összegyűjtése a nemzetnek adományozott hungarika-könyvtárába. („*Idetartozónak ítélték minden Magyarországon kiadott művet, bármilyen nyelven is jelent meg, minden magyar nyelvű művet, bárhol is került kiadásra, valamint minden olyan külföldön megjelent idegen nyelvű munkát, amelynek tartalmában valamilyen magyar vonatkozása volt.*”²¹) Amennyiben biztosak vagyunk a dokumentum hungarika jellegében és 1807 előtti kiadású, a nyomtatott katalógusban vizsgálandó. Ha itt nem találjuk, akkor még mindig előfordulhat, hogy a mű ere-

detileg a családi könyvtárhoz tartozott, ezért meg kell néznünk a kéziratos soproni katalógust is. Amennyiben ott sem találjuk, meg kell vizsgálnunk a fent említett irattári anyagban (Accessiones Bibliothecae). Ha itt sem szerepel, akkor a *Protocollum patriophilorum* megfelelő oldalain. Ha egyikben sincs, akkor valószínűleg tévesen bélyegzett könyvről van szó. (Az 1807 után kiadott művek leírását biztosan nem találhatjuk meg a nyomtatott katalógusokban, így ott a vizsgálatot egyből a soproni katalógussal kell kezdenünk.)

Amennyiben biztosan nem hungarikáról van szó, akkor azonnal a kéziratos soproni katalógust kell használnunk. Ha nem találjuk benne, és 1814 előtti anyagról van szó, az Accessiones Bibliothecae-ben és a *Protocollum patriophilorum*-ban ugyanúgy meg kell néznünk, mint a hungarika-anyagok esetében.

A rekordokba kerülő adatok

Alapelvünk a bibliográfiai rekordok készítésében, hogy az autopszián alapuló feltárás során megállapított, a művek gyors visszakeresését szolgáló, valamint a művekről és a könyvtári gyűjteményről való tájékozódást segítő információkat nyilvánossá tegyük. Ebből következően az adatokat egységesítjük, azaz – lehetőség szerint – strukturálatlan megjegyzés-mezők helyett a besorolási állományokkal összekapcsolt indexelt adatmezőket használunk. Az Országos Széchényi Könyvtár jelenleg a HunMARC formátumú Amicus könyvtári rendszerben készíti bibliográfiai leírásait. Ennek gyakorlata szerint a possessor-adatokat az 561-es (Megjegyzés a származásról) adatmezőbe vesszük fel. Emellett a 999-es hívójelű (Technológiai megjegyzés) adatmezőben is feltüntetjük a következőképpen: 999 ## \$aPOSS:\$aHorvát\$JIstván\$d1784–1846.²²

Utóbbi típusú megjegyzés kizárólag abban az esetben szerepel, ha bizonyosra vehető, hogy a proveniencia-adat(ok) hiteles(ek). A Széchényi-gyűjtemény azonosításakor is ezzel az eljárással teszünk különbséget a *bizonyítottan* Széchényi Ferentől származó és csupán a tulajdonbélyegzőjét tartalmazó kiadványok között.

Az eljárás

A dokumentum kiadási évének meghatározása után kezdjük meg a behasonlítást.

1. 1807 előtti dokumentumok;

1.1. Vélhetően magyar vagy magyar vonatkozású;

Ellenőrzés a nyomtatott katalógusban.

1.1.1. Amennyiben megleljük:

Tulajdonbélyegző és ex libris esetén:

561 ## \$aProven.: Széchényi Ferenc (ex libris, katalógus)

Csak tulajdonbélyegző esetén:

561 ## \$aProven.: Széchényi Ferenc (katalógus)

ÉS

999 ## \$aPOSS:\$aSzéchenyi\$JFerenc\$d1754-1820

1.1.2. Amennyiben nem, biztonsági ellenőrzést kell tartanunk a soproni katalógusban.

Amennyiben megleljük:

Tulajdonbélyegző és ex libris esetén:

561 ## \$aProven.: Széchényi Ferenc (ex libris, soproni katalógus)

Csak tulajdonbélyegző esetén

561 ## \$aProven.: Széchényi Ferenc (soproni katalógus)

ÉS

999 ## \$aPOSS:\$aSzéchenyi\$JFerenc\$d1754-1820

1.1.3. Amennyiben nem, ellenőriznünk kell az „Accessiones Bibliothecae”-ben.

Ha megvan:

Tulajdonbélyegző és ex libris esetén:

561 ## Proven.: Széchényi Ferenc (ex libris, 1814-es ajándék)

Csak tulajdonbélyegző esetén:

561 ## Proven.: Széchényi Ferenc (1814-es ajándék)

ÉS

999 ## \$aPOSS:\$aSzéchenyi\$JFerenc\$d1754-1820

1.1.4. Ha nem, ellenőriznünk kell a „Protocollum patriophilorum”-ban

Ha megvan:

Tulajdonbélyegző és ex libris esetén:

561 ## Proven.: Széchényi Ferenc (ex libris, Protocollum patriophilorum)

Csak tulajdonbélyegző esetén:

561 ## Proven.: Széchényi Ferenc (Protocollum patriophilorum)

ÉS

999 ## \$aPOSS:\$aSzéchenyi\$JFerenc\$d1754-1820

1.1.5. Ha nem, akkor sajnos tévesen szerepel a kiadványban a tulajdonbélyegző vagy az ex libris. Ekkor csak az 561-es mezőben teszünk megjegyzést:

561 ## \$aSzéchenyi Ferenc tulajdonbélyegzőjével

VAGY

561 ## \$aSzéchenyi Ferenc ex librisével

1.2. Nem magyar, vagy magyar vonatkozású anyag.

Ellenőrzés a soproni katalógusban.

1.2.1.

Amennyiben megleljük:

Tulajdonbélyegző és ex libris esetén:

561 ## \$aProven.: Széchényi Ferenc (ex libris, soproni katalógus)

Csak tulajdonbélyegző esetén:

561 ## \$aProven.: Széchényi Ferenc (soproni katalógus)

ÉS

999 ## \$aPOSS:\$aSzéchenyi\$JFerenc\$d1754-1820

1.2.2. Amennyiben nem, biztonsági ellenőrzést kell tartanunk a nyomtatott katalógusokban, és amennyiben megleljük, az 1.1.1. szerint kell felvennünk az adatokat.

1.2.3. Amennyiben nem, az 1.1.3-ra ugorva folytatjuk az eljárást.

2. 1807 és 1814 közötti dokumentumok.

2.1. Magyar vagy magyar vonatkozású anyagok: az 1.1.2-re ugorva folytatjuk az eljárást.

2.2. Nem magyar vagy magyar vonatko-

zású anyagok: Az 1.1.2-re ugorva folytatjuk az eljárást.

3. 1814 és 1820 közötti dokumentumok.
 - 3.1. Magyar vagy magyar vonatkozású anyagok: Biztonsági ellenőrzést hajtunk végre a soproni katalógusban. Amennyiben meglegljük, az 1.2.1. szerint, amennyiben nem, az 1.1.5. szerint vesszük fel az adatokat.
 - 3.2. Nem magyar vagy magyar vonatkozású anyagok: Ellenőrizzük a soproni katalógusban. Amennyiben meglegljük, az 1.2.1. szerint, amennyiben nem, az 1.1.5. szerint vesszük fel az adatokat.
4. 1820 utáni dokumentumok

561 ##\$aSzéchényi Ferenc post mortem tulajdonbélyegzőjével

Miller Jakab Ferdinánd ex librisének megléte esetén szintén a fenti eljárást kell lefolytatnunk azzal a különbséggel, hogy minden esetben a megfelelő Széchényi proveniencia-adat mellett szerepelnie kell Millerének is: 561 ## \$aProven.: Miller Jakab Ferdinánd (ex libris)

ÉS

999 ## \$aPOSS:\$aMiller\$jJakab Ferdinánd\$d1749-1823

Természetesen amennyiben egyik rendelkezésre álló forrásban sem találjuk meg a dokumentum leírását, továbbá a dokumentum sem rendelkezik Széchényi Ferenc tulajdonbélyegzőjével, akkor csak Miller Jakab Ferdinándot tüntetjük fel adományozóként.

Zárógondolat

Összességében tehát elmondhatjuk, hogy az alapgyűjtemény kapcsán felmerült nehézségek ellenére a fenti eljárással nagy valószínűséggel helyesen megállapítható, melyik Széchényi Ferenc tulajdonbejegyzését hordozó mű tartozott csakugyan a könyvtáralapító birtokába.

Jegyzetek

1. A feldolgozás részleteihez lásd DANCS Szabolcs: Az Országos Széchényi Könyvtár „müncheni gyűjteményének” rekatalógizálása c. írását. Természetesen tisztában vagyunk a teljes rekonstrukció kivitelezésének nehézségeivel. Az állomány egy részét a korabeli könyvtári gyakorlatnak megfelelően duplumként elcserélték, ennek a feltérképezése lehetetlen feladatnak tűnik. Más esetben azonban vannak biztos információink, például, hogy a Magyar Természettudományi Múzeum elődjét jelentő Természeti és Kézműtani Tár megalakulásakor Széchényi gyűjteményének természettudományos része képezte a könyvtár alapját (<http://www.nhmus.hu/hu/konyvtar/rolunk>). Ilyen esetekben a rekonstrukció csak könyvtárközi együttműködés keretében jöhet létre.
2. SOMKUTI Gabriella: Az Országos Széchényi Könyvtár újjászervezése 1867–1875: a müncheni szakrendszer bevezetése. In: Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1986/1990. Bp. 1994. 221. p. – a továbbiakban SOMKUTI (1990).
3. VKM 10.560 sz. 1868. aug. 2. Hegedűs Candid Lajos minisztériumi osztálytanácsos aláírásával. OSZK Irattár – a továbbiakban OSZKI – 18/1868.
4. OSZKI 18/1868.
5. SOMKUTI (1990) 222. p.
6. Uo. 267. p.
7. Uo. 265. p.
8. A proveniencia-adat feltüntetésével kapcsolatos elvekről lásd DANCS i.m.
9. A rend kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy Széchényi Ferenc jól ismert ex librisének kialakítása előtt a családi címet használta erre a célra. (Vö.: KELECSÉNYI Gábor: Múltunk neves könyvgyűjtői. Budapest, 1988. 206–207. o.) A két fajta ex librist a bibliográfiai leírásokban nem különböztetjük meg.
10. A képek forrása: <http://dancsz.fxnet.hu/szechenyi-ferenc-tulajdonbelyegzoje-az-alapito-halala-utan-megjelent-kiad-vanyban>
11. BERLÁSZ Jenő: Az Országos Széchényi Könyvtár története 1802–1867. Bp. 1981. – a továbbiakban BERLÁSZ (1981) – 125–126. p. és SOMKUTI Gabriella: Széchényi Ferenc nemzeti könyvgyűjteménye. In: Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1970-1971. Bp. 1973. 175–199. p. Széchényi Ferenc nyomtatásban megjelent katalógusai: Betűrendes rész:

- Catalogus Bibliothecae Hungaricae Francisci com. Széchényi. Tomus 1. Scriptores Hungaros et rerum Hungaricarum typis editos complexus - Sopronii: [s.n.], 1799. - 2 db
 Pars I., A–L.-XVI, 695p.
 Pars 2., M–Z.-612p.
 Szakrendi rész:
 Index alter libros Bibliothecae Hungaricae Francisci com Széchényi duobus tomis comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. - Pesthini: [s.n.], 1800. - 494 p.
 Pótkötetek:
 Catalogus Bibliothecae Hungaricae Nationalis Széchényiana. Tomi I. Scriptores Hungaros et rerum Hungaricarum typis editos complectendis supplementum 1. A–Z. - Posonii: [s.n.], 1803. -XXXIII, 646, [2] p.
 Index alter libros Bibliothecae Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris supplemento 1. Comprehensos in scientiarum ordines distributos exhibens. - Posonii: [s.n.], 1803. - 211,4 p.
 Catalogus Bibliothecae Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris. Tomi I. Scriptores Hungaros et rerum Hungaricarum typis editos complectentis supplementum 2. A–Z. - Sopronii: [s.n.], 1807. - 2, XVI, 615 p.
 Index alter libros Bibliothecae Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris supplemento 2. comprehensos in scientiarum ordines distributos exhibens. - Pestini: [s.n.], 1807. - 232, 6 p.
 A kéziratgyűjtemény katalógusa:
 Catalogus mancriptorum Bibliothecae Nationalis Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris. - Sopron: [s.n.], 1814–1815. - 3 db
 Vol. 1. - 18, 749 p.
 Vol. 2. - 2, 607 p.
 Vol. 3. - 2, 409, LXII p.
12. KOLLÁNYI Ferenc: Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára : 1802–1902 : 1. köt. : a könyvtár megalapításától gróf Széchényi Ferenc haláláig. Bp. 1905. 237–238. p. – a továbbiakban KOLLÁNYI (1905).
13. OSZK Kézirattár – Fol. Lat. 71. „Protocollum patriophilorum”. A napló 1803–1814-ig tartalmazza az ajándékok listáját, összesen 151 tele írt fólió mennyiségben.
14. Részletesen: 54. fol.: 1807.11.21. - 6 tétel, 1807.12.09. - 3 tétel.
 112. fol.: 1812.04.29. - 8 tétel.
 114. fol.: 1812.06.27. - 7 tétel, 1812.07.07. - 8 tétel.
 118. fol.: 1812.10.30. - 3 tétel,
 119-120. fol. 1812.12.10. - 22 tétel.
 Érdekességként még megjegyzem, hogy 1803. szeptember 9-én, majd 23-án Széchényi Ferencné Festetich Juliannát is megtaláljuk a listában, először egy, majd három tétellel.
15. OSZKI, 1814.
16. OSZK Kézirattár – Quart. Lat. 781.
 Az áttekintett levelek jegyzéke (a levelek, ha nincs egyéb nyelv jelezve, latin nyelven íródtak):
 I. kötet, ff187. Keltezés: 1801. január 10. Pest.
 III. kötet, ff34. 1803. május 25. Cenk.
 III. kötet, ff44. 1803. június 29. Marcali.
 III. kötet, ff51. 1803. július 27. Sopron.
 III. kötet, ff54. 1803. augusztus 10. Sopron
 IV. kötet, ff166. S. a., s. n.
 IV. kötet, ff167. 1805. június 26. Cenk.
 V. kötet, ff21. 1806. február 3. Pest.
 VII. kötet, ff149. 1808. szeptember 3. Pozsony.
 VII. kötet, ff170. 1808. október 4. Pozsony.
 VII. kötet, ff173. 1808. november 5. Pozsony.
 VIII. kötet, ff14. 1809. ... Pozsony.
 X. kötet, ff24. 1810. március 28. Sopron.
 X. kötet, ff156. 1810. június 8. Bécs.
 X. kötet, ff172. 1810. november 27. Bécs, német.
 X. kötet, ff176. 1810. december 7. Bécs.
 X. kötet, ff189. 1810. december 26. Bécs, német.
 XI. kötet, ff134. 1811. augusztus 14. Zinkendorf (?), német.
 XI. kötet, ff173. 1811. október 27. Cenk, német.
 XI. kötet, ff184. 1811. november 7. Bécs, német.
 XII. kötet, ff1. 1812. január 8. Bécs, német.
 XII. kötet, ff28. 1812. március 21. (nem kiolvasható), német.
 XII. kötet, ff38. 1812. április 15. Sopron.
 XII. kötet, ff109. 1812. október 14. Cenk.
 XII. kötet, ff111. 1812. október 20. Cenk.
 XIII. kötet, ff18. 1813. február 21. Bécs.
 XIII. kötet, ff28. 1813. március 9. Bécs.
 XIII. kötet, ff38. 1813. március 25. Bécs.
 XIII. kötet, ff49. 1813. május 8. Sopron.
 XIII. kötet, ff68. 1813. június 10. Veszprém.
 XIII. kötet, ff74. 1813. március 26. Marcali.
 XIII. kötet, ff187. 1814. április 7. Sopron
 XIII. kötet, ff219. 1814. július 22. Cenk.
 XIII. kötet, ff225. 1814. augusztus 10. Cenk.
 XIII. kötet, ff261. 1814. október 21. Bécs.
 XIII. kötet, ff284. 1814. december 5. Bécs.
 XIII. kötet, ff286. 1814. december 10. Bécs.
 XIV. kötet, ff90. 1815. augusztus 22. Bécs.
 XIV. kötet, ff119. 1815. október 3. Bécs.
 XIV. kötet, ff129. 1816. január (hiányzik). Bécs.
 XIV. kötet, ff163. 1816. március 20. Bécs.
 XIV. kötet, ff206. 1816. július 9. Bécs.
 XIV. kötet, ff215. 1816. július 18. Bécs.
 XIV. kötet, ff217. 1816. július 22. Bécs.
 XIV. kötet, ff233. 1816. augusztus 6. Bécs.

- XIV. kötet, ff253. 1816. augusztus 20. Bécs.
 XIV. kötet, ff261. 1816. augusztus 24. Bécs.
 XIV. kötet, ff308. 1816. november 26. Bécs.
 XV. kötet, ff1. 1817. június 30. Bécs.
 XV. kötet, ff3. 1817. augusztus 21. Bécs.
 XV. kötet, ff5. 1818. június 24. Bécs.
 XV. kötet, ff11. 1818. január 4. Bécs.
 XV. kötet, ff19. 1817. szeptember 27. Bécs.
 XV. kötet, ff21. 1817. november 7. Bécs.
 XV. kötet, ff23. 1818. július 30. Bécs.
 XV. kötet, ff29. 1818. november 20. Bécs.
 XV. kötet, ff31. 1819. január 4. Bécs.
 XV. kötet, ff33. 1819. augusztus 30. Bécs.
 XV. kötet, ff37. 1818. április 7. Bécs.
 XV. kötet, ff39. 1817. július 14. Bécs.
 XV. kötet, ff41. S. a. Bécs.
 XV. kötet, ff43. 1817. január 3. Bécs.
 XV. kötet, ff45. 1817. január 25. Bécs.
 XV. kötet, ff47. 1817. január 7. Bécs.
 XV. kötet, ff49. 1817. április 22. Bécs.
- XV. kötet, ff51. 1817. május 7. Bécs.
 XV. kötet, ff53. 1817. május 16. Bécs.
 XV. kötet, ff55. 1817. június 25. Bécs.
 XV. kötet, ff57. 1817. augusztus 6. Bécs.
17. BERLÁSZ (1981) 127–128. p.
 18. OSZK Kézirattár – Fol. Lat. 51.
 19. BERLÁSZ (1981) 163–164. p. és V. WINDISCH Éva: Miller Jakab Ferdinánd múzeumi igazgató utolsó évei és az Országos Széchényi Könyvtár. In: Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve 1958. Bp. 1959. 349–368. p.
 20. OSZK Kézirattár – Fol. Lat. 71. „Protocollum patriophilorum”
 21. SOMKUTI (1973) 179. p. A gyűjtésről részletesebben lásd Kollányi (1905) 51–52. p.
 22. Ennek okairól és részletezéséről lásd DANCS Szabolcs i.m.

RDAszabvány MARC helyett

„A Kongresszusi Könyvtár által alakított munkacsoport befejezte az RDA (Resource Description and Access, az új szemantikus és FBR-modell alapú) könyvtári leírási szabvány teszt periódusát.

A teszt célja az volt, hogy felmérjék, reális alternatívája lehet-e az RDA a MARC lecserélésére vagy inkább a MARC-ot kellene átalakítani.

A teszt befejeződött és az az egyöntetű vélemény alakult ki, hogy a MARC-nak a jelen szükségletekhez való alakítása nagyobb feladat, mint az RDA ma még meglévő hiányosságainak kifejlesztése, beleértve a MARC-rekordok RDA-konvertálásának költségeit is. A MARC érdemei elvitathatatlanok, de egy adott kor igényei és lehetőségei szabták meg a kereteit (ahogy természetesen az RDA-ét is), melyek időközben megváltoztak. Mindazonáltal a MARC mint szabvány fenntartása az átállás alatt és utána is évekig aktuális marad. A Kongresszusi Könyvtár soron következő lépése az új bibliográfiai keretrendszer, illetve az arra való átállás menetének kidolgozása.”

A bejelentés forrása: <http://www.loc.gov/marc/transition/news/framework-103111.html>

Az átmenettel kapcsolatos munkálatok honlapja: <http://www.loc.gov/marc/transition>

A keretrendszerrel kapcsolatos levelezőlista: <http://listserv.loc.gov/listarch/bibframe.html>

(Forrás: *Katalist*, 2011. 10. 31. Király Péter híréből)

Névváltozás

A Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár neve 2011. november 11-től Szegedi Tudományegyetem Klebersberg Könyvtárra változik. A névváltoztatás célja tiszteletadás Klebersbergnek, az „egyszerre hazafi és európai kultuszminiszternek, hogy az általa nagy figyelemmel támogatott területen, a tudomány és annak oktatására, művelésére leginkább hivatott felsőoktatás területén” állítsanak emléket neki. Klebersberg Kuno (1875–1932) sok szállal kapcsolódott Szegedhez, a város 1926-ban és 1931-ben országgyűlési képviselőjévé választotta. Neki köszönhetően indultak meg többek között az egyetemi építkezések.

(Egy másik könyvtári vonatkozású tény, hogy a Ferenc Tudományegyetem központi orvostudományi könyvtár is viselte a nevét Orvostudományi Klebersberg Könyvtár néven.)

(*Katalist*, 2011. 11. 11. Mader Béla tájékoztatása alapján)